

פקודת מניעת זיהום מי־ים בשמן [נוסח חדש], תש״ם—1980

פרק א': פרשנות ותחולה

הגדרות ותחולה

1. (א) בפקודה זו —

”העברה”, לענין שמן — העברה בצובר;

”כלי שיט” — כמשמעותו בחוק הספנות (כלי שיט), תש״ך—1960, למעט כלי שיט צבאי וכלי שיט המשמש בתפקידי עזר לכלי שיט צבאי;

”מנהל נמל” — כמשמעותו בפקודת הנמלים [נוסח חדש], תשל״א—1971;²

”מפקח” — מי שמינהו שר הפנים להיות מפקח לפי סעיף 6;

”עבירת קנס” — עבירה לפי סעיפים 5 או 18;

”שמן” — שמן לסוגיו לרבות שמן מהול במים וכהילים המופקים משמן.

(ב) פקודה זו תחול על מימי החופין של ישראל ומימיה הפנים־ארציים (להלן — מי־ים).

שמירת דינים

2. הוראות פקודה זו באות להוסיף על הוראות כל חיקוק שענינו הגנת מי־ים ולא לגרוע מהן או להחליפן.

תחולת הוראות

3. על אף האמור בסעיף 1 (ב) יהולו הוראות סעיפים 6 עד 12, 20 ו־22 על כלי שיט ישראליים אף כשהם נמצאים מחוץ למימי החופין של ישראל.

4. על אף האמור בסעיף 1 (ב) רשאי שר התחבורה בהתייעצות עם שר הפנים להחיל את הוראות סעיפים 6 עד 12, 20 ו־22 על כלי שיט שאינם ישראליים הנמצאים מחוץ לתחום מימי החופין של ישראל ואשר נשקפת מהם סכנת זיהום מימי החופין של ישראל, בהתחשב בכל אמנה בין־לאומית הבאה להסדיר הפעלת סמכויות כאמור.

תחולה על כלי שיט מחוץ למימי החופין

פרק ב': ביצוע

סימן א': פנקסי שמן

חובת ניהול פנקסי שמן

5. (א) כל כלי שיט יצוייד בפנקס שמן שבו תפורט כל פעולה הקשורה להעברת שמן מכלי השיט או אליו; פנקס השמן ינוהל בידי הקברניט של כלי השיט ויהיה ערוך באופן שנקבע בתקנות.

(ב) שר הפנים ושר התחבורה יקבעו בתקנות את חובת בעלי כלי השיט והקברניט לגבי החזקת פנקס שמן, עריכתו, ניהולו, הרישומים בו והצגתו.

(ג) תקנות לפי סעיף 35 שענינן פנקסי שמן יראו אותן כתקנות שהותקנו גם מכוח סעיף זה.

(ד) העובר על הוראה מהוראות סעיף זה או תקנות לפיו, דינו — קנס 10,000 שקלים.

* נקבע בועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת ביום י״ז באדר תש״ם (5 במרס 1980) לפי סעיף 16 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש״ח—1948; הצעת נוסח חדש פורסמה בהג״ח 40, עמ' 872.
נוסח זה בא במקום פקודת שפיכתם של שמנים לתוך מי־הים, 1936; ע״ר 1936, תוס' 1, עמ' 216; ס״ח חשכ״ו עמ' 2; תשל״ג, עמ' 2; תשל״ז, עמ' 134.
1 ס״ח תש״ך, עמ' 70.
2 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 20, עמ' 443.

סימן ב': מפקחים

6. שר הפנים ימנה מפקחים למניעת זיהום מי ים בשמן.
7. מפקח רשאי להיכנס לכלי שיט ולכל מקום אחר שיש בו מיתקנים או חמרים העלולים לזוהם מי ים בשמן, אולם לא יכנס למקום המשמש למגורים בלבד אלא על פי צו של בית המשפט.
8. נכנס מפקח לכלי שיט או למקום אחר מכוח סעיף 7 רשאי הוא לקחת דוגמאות מכל נחל העלול, לדעתו, להיות מקור לזיהום מי ים בשמן; דוגמאות כאמור מותר לבדוק במעבדה ולנהוג בהן בכל דרך אחרת.
9. שר הפנים רשאי להסמיך מפקח לערוך חקירות וחיפושים כדי למנוע עבירות על פקודה זו והתקנות על פיה או כדי לגלותן; בהשתמשו בסמכות כאמור –
- (1) יהא מפקח רשאי להשתמש בכל הסמכויות הנתונות לקצין משטרה בדרגת מפקח ומעלה לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות) 3, וסעיף 3 לפקודה האמורה יחול על הודעה שרשם מכוח סמכות זו;
- (2) דין מפקח לענין סעיף 24 (א) (1) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, כדין שוטר.

סימן ג': שפיכת שמן

10. (א) לענין סימן זה –
"השר" – שר התחבורה או מי שהוא מינה לענין הנדון;
"מעשה" – לרבות מחדל.
- (ב) סמכויות השר לפי סימן זה יופעלו בהתייעצות עם שר הפנים.
11. (א) נשפך שמן או שהיה לדעת השר השד כי יישפך שמן מכלי שיט לים, רשאי השר למסור הודעה בכתב לבעל כלי השיט, אשר בה הוא נדרש לעשות את הפעולות הבאות, כולן או מקצתן – כמפורט בהודעה – אשר לדעת השר יש בהן כדי למנוע, להפסיק או לצמצם את שפיכת השמן לים:
- (1) להימנע מהזזת כלי השיט ממקום שצויין בהודעה;
- (2) להשיט את כלי השיט אל המקום שצויין בהודעה ולהשאירו שם עד לקבלת היתר מהשר להשיטו למקום אחר;
- (3) למנוע כל פריקה מכלי השיט וטעינה אליו של כל מטען כמפורט בהודעה, אלא לפי היתר לכך מהשר;
- (4) לעשות כל מעשה אחר בכלי השיט או במטענו.
- (ב) בהודעה לפי סעיף זה יצויינו הזמן שבו היא תיכנס לחוקף וכל זמן אחר שבו יש לבצע את הפעולות המנויות.
- (ג) מסירת הודעה לסוכן או לקברניט של כלי השיט יראו אותה כמסירה לבעל כלי השיט.

³ חא"י, כרך א', עמ' 439.

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

(ד) בהודעה לפי סעיף זה לא יידרש אדם לעשות אלא מעשים שהם סבירים ביחס למידת הנזק אשר, למיטב ידיעת השר, נגרם או עלול להיגרם עקב שפיכת השמן לים.

גקיסת אמצעים
בידי השר

12. (א) נמסרה הודעה לפי סעיף 11 לבעל כלי שיט והוא לא ביצע את הפעולות שנדרש לבצען בהודעה או שנכשל בביצוען, או שהיה השר סבור כי מפאת דחיפות הענין לא יהיה סיפק בידו למסור הודעה כאמור, רשאי השר לנקוט כל פעולה הנראית לו דרושה למניעת שפיכת שמן לים, להפסקתה או לצמצומה, ובכלל זה שימוש בכוח לשם כפיית הציות לדרישות הודעה וסילוק כלי השיט למקום שראה השר לנכון; הודעה מנומקת על דבר גקיסת אמצעים כאמור ימסור השר לבעל כלי השיט.

(ב) לא ינקוט השר לפי סעיף זה אלא אמצעים שהם סבירים ביחס למידת הנזק אשר לפי מיטב ידיעתו נגרם או עלול להיגרם עקב שפיכת השמן לים.

פרק ג': קרן למניעת זיהום מי-ים

13. (א) שר הפנים רשאי, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, להתקין תקנות בדבר כינונה של קרן למניעת זיהום מי-ים (להלן – הקרן) במסגרת משרד הפנים.
(ב) שר הפנים יקבע בתקנות, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, את סדרי פעולתה של הקרן.

כינון קרן
ותקנות פעולתה

14. מטרת הקרן תהיה לרכז את האמצעים הכספיים ללחימה בזיהום מי-ים, למניעת זיהום מי-ים וחופים, לניקויים ולפיקוח עליהם.

מטרת הקרן

15. כספי הקרן ייועדו למטרותיה בלבד ויוצאו לפי הוראות שר הפנים.

שימוש בכספי
הקרן

16. בנוסף על הכספים שיועמדו לרשות הקרן מתקציב המדינה, מקנסות לפי סעיף 32 ומאגרות לפי סעיף 17 תהא הקרן רשאית לקבל כספים והקצבות מכל אדם לקידום מטרותיה ופעולותיה.

מקורות בוספים

17. (א) שר הפנים רשאי, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, להטיל בתקנות אגרה להגנת איכות הסביבה הימית על בעלי כלי שיט או מפעיליהם וכן על בעליהם או מפעיליהם של מיתקנים ביבשה או בים שמהם עלול להישפך שמן או להיות מזרם למי-ים.

תקנות להטלת
אגרה

(ב) דרכי קביעת האגרה, סיווגה לפי כלי השיט או המיתקנים, תעסוקתם, מטעניהם או כל מבחן אחר, דרכי גבייתה, וכל הסדר אחר לענין האגרה, ייקבעו בתקנות כאמור.
(ג) ההכנסות מן האגרה ישולמו לקרן.

פרק ד': אחריות, עבירות ועונשין

18. (א) נשפך שמן או ניתן לו לזרום למי-ים, במישרין או בעקיפין, מכלי שיט או מכל מקום ביבשה או מכל מיתקן המשמש להעברת שמן מכל כלי שיט או אליו, לכלי שיט אחר או ממנו, או לכל מקום ביבשה או ממנו, בעלו או קברניטו של כלי השיט שממנו נשפך השמן או שממנו ניתן לו לזרום, או התופש במקרקעין או האחראי למיתקן, לפי הענין, דינו – קנס 37,500 שקלים, ואם כבר הורשע פעם בעבירה לפי סעיף זה, דינו – קנס כאמור או מאסר שנה אחת.

קנס על שפיכת
שמן למי-ים